

فصل چهارم: اصلاح حسابها

۸ تست آخر فصل

اولویت مطالعه: مهم

مبنای تعهدی و جای اصلاح حسابها در چرخه

دوره مالی: عمر واحد اقتصادی به دوره های زمانی مساوی (معمولاً یک ساله، «سال مالی») تقسیم می شود تا صورت های مالی پیش از پایان عمر آن تهیه شود. صورت های مالی کمتر از یک سال (ماهانه، سه ماهه، شش ماهه) را میان دوره ای می گویند.

مبنای نقدی در برابر مبنای تعهدی

معیار	مبنای نقدی	مبنای تعهدی
شناسایی درآمد	هنگام دریافت وجه	هنگام تحقق (ارائه خدمت)
شناسایی هزینه	هنگام پرداخت وجه	هنگام وقوع (مصرف منافع)
نیاز به ثبت اصلاحی	ندارد	دارد

اصل تحقق درآمد: درآمد همین که خدمت به مشتری ارائه شد شناسایی می شود، وجه آن دریافت شده باشد یا نه. اصل تطابق هزینه ها با درآمد: هزینه های هر دوره از درآمدهای همان دوره که در ایجادشان مؤثر بوده اند کسر می شود. اصلاح حسابها و ثبت استهلاک بر پایه همین اصل انجام می شود. ثبت اصلاحی: ثبتی در آخرین روز دوره مالی که مانده حسابها را با مبنای تعهدی هماهنگ می کند؛ پس از تراز آزمایشی و پیش از تهیه صورت های مالی.

- ۱- جای آن در چرخه: تراز آزمایشی - اصلاح حسابهای دفتر کل - تراز آزمایشی اصلاح شده - صورت های مالی.
 - ۲- هر ثبت اصلاحی دست کم یک حساب ترازنامه ای (دائمی) و یک حساب سود و زیانی (موقت) دارد؛ پس هم بر ترازنامه اثر می گذارد و هم بر سود.
 - ۳- حساب صندوق و بانک هیچگاه در ثبت اصلاحی نمی آید؛ وجه نقد پیشتر جابه جا شده یا بعداً جابه جا می شود.
 - ۴- به رویدادی مربوط است که آثارش به بیش از یک دوره مالی می رسد.
- حساب مختلط: حسابی که بخشی از مانده اش دائمی و بخشی موقت است، مانند پیش پرداخت هزینه، پیش دریافت درآمد و موجودی ملزومات. ثبت اصلاحی بخش موقت را جدا می کند و بخش دائمی به دوره بعد می رود.

طبقه بندی ثبت های اصلاحی (ثبت اولیه به حساب ترازنامه ای)

گروه	قلم	بدهکار	بستانکار
تقسیم شدنی	پیش پرداخت منقضی شده	هزینه مربوط	پیش پرداخت مربوط
تقسیم شدنی	پیش دریافت تحقق یافته	پیش دریافت درآمد	درآمد مربوط
تقسیم شدنی	ملزومات مصرف شده	هزینه ملزومات	موجودی ملزومات
تقسیم شدنی	استهلاک دوره	هزینه استهلاک	استهلاک انباشته
تعهدی	هزینه تحقق یافته ثبت نشده	هزینه مربوط	... پرداختنی
تعهدی	درآمد تحقق یافته ثبت نشده	... دریافتنی	درآمد مربوط

f فرمول یا قاعده: قاعده تشخیص ثبت اصلاحی

- ✓ تقسیم شدنی: وجه قبلاً جابه جا و ثبت شده؛ مبلغ میان حساب ترازنامه ای و حساب سود و زیانی تقسیم می شود.
- ✓ تعهدی: وجه هنوز جابه جا نشده و چیزی ثبت نشده؛ هر دو حساب تازه ثبت می شوند (... پرداختنی یا ... دریافتنی).
- ✓ صندوق و بانک هرگز در ثبت اصلاحی نمی آیند.

نکته: دوره مالی «فرض» حسابداری است، نه «اصل»؛ اصول عبارتند از بهای تمام شده، تحقق درآمد، تطابق و افشا. مبنای تعهدی و اقلام انتقالی به دوره های آتی نتیجه فرض دوره مالی اند و ثبت پیش پرداخت به عنوان دارایی بر فرض تداوم فعالیت تکیه دارد.

★ نکات مهم این مبحث

- ✓ مبنای تعهدی درآمد را هنگام تحقق و هزینه را هنگام وقوع ثبت می کند و اصلاح حسابها برای اجرای اصل تطابق است.
- ✓ ثبت اصلاحی در آخرین روز دوره، پس از تراز آزمایشی و پیش از صورت های مالی انجام می شود.
- ✓ هر ثبت اصلاحی یک حساب ترازنامه ای و یک حساب سود و زبانی دارد و صندوق و بانک در آن نمی آید.

۹ تست آخر فصل

اولویت مطالعه: ضروری

پیش پرداخت هزینه ها

پیش پرداخت هزینه: وجهی که پیش از دریافت خدمت (اجاره، بیمه، آگهی) پرداخت می شود؛ تا مصرف نشده دارایی است و با گذشت زمان به هزینه تبدیل می شود.

■ دو روش ثبت اولیه پیش پرداخت و ثبت اصلاحی هر روش

روش هزینه	روش دارایی	
هزینه ... بد / بانک بس	پیش پرداخت ... بد / بانک بس	ثبت هنگام پرداخت
بخش منقضی نشده	بخش منقضی شده	مبلغ ثبت اصلاحی
پیش پرداخت ... بد / هزینه ... بس	هزینه ... بد / پیش پرداخت ... بس	ثبت اصلاحی

f فرمول یا قاعده: سهم دوره از پیش پرداخت

- ✓ $\text{بخش منقضی شده} = \text{مبلغ کل} \times (\text{ماه های سپری شده تا پایان دوره} \div \text{کل ماه های قرارداد})$
- ✓ $\text{بخش منقضی نشده} = (\text{مانده ترازنامه}) - \text{بخش منقضی شده}$
- ✓ شمار ماه ها از ماه شروع تا اسفند، هر دو با هم: از اول مهر = ۶ ماه.

مثال حل شده | مثال: پیش پرداخت اجاره با دو روش

- ✓ اول مهر، اجاره یک ساله دفتر ۱,۲۰۰ میلیون ریال پرداخت شد.
- ✓ پایان سال مالی ۲۹ اسفند است.

قدم به قدم

۱. ماه های سپری شده: مهر تا اسفند = ۶ ماه.
۲. $\text{بخش منقضی شده} = ۱۲ \div ۶ \times ۱,۲۰۰ = ۲۴۰$ ؛ بخش منقضی نشده هم ۶۰۰.
۳. روش دارایی: بخش منقضی شده از پیش پرداخت به هزینه می رود (ثبت جدول).
۴. روش هزینه: بخش منقضی نشده از هزینه به پیش پرداخت برمی گردد (ثبت بلوک بعد).

شرح (۱۴۰۴/۱۲/۲۹) ارقام به میلیون ریال	بدهکار	بستانکار
هزینه اجاره	۲۴۰	
پیش پرداخت اجاره		۶۰۰

جواب: در هر دو روش، پس از اصلاح: هزینه اجاره ۲۴۰ و پیش پرداخت اجاره ۶۰۰ میلیون ریال.

الگوی حل: ماه ها شمرده و سهم منقضی حساب می شود؛ سپس حساب ثبت اولیه (دارایی یا هزینه) تعیین می کند که مبلغ ثبت اصلاحی بخش منقضی است یا منقضی نشده.

ثبت اصلاحی همان مثال در روش هزینه (پرداخت اولیه به حساب هزینه اجاره)

شرح ارقام به میلیون ریال	بدهکار	بستانکار
پیش پرداخت اجاره	۲۴۰	
هزینه اجاره		۶۰۰

نکته: اگر صورت سؤال بگوید «... درصد منقضى شد»، همان درصد $\times$ مبلغ کل بدهکار هزینه است؛ مثلاً ۸۰٪ از ۷۵۰ یعنی هزینه بیمه ۶۰۰. پرداخت هزینه مصرف شده (آب بها) هزینه است، اما پرداخت برای خدمت آینده (آگهی های بعدی) پیش پرداخت.

★ نکات مهم این مبحث

- ✓ روش دارایی: بخش منقضى شده به هزینه می رود؛ روش هزینه: بخش منقضى نشده به پیش پرداخت برمی گردد.
- ✓ سهم دوره = مبلغ کل $\times$ ماه های سپری شده $\div$ کل ماه ها؛ ماه شروع هم شمرده می شود.
- ✓ مانده های پایانی هزینه و پیش پرداخت در هر دو روش یکسان است.

۹ تست آخر فصل

اولویت مطالعه: ضروری

پیش دریافت درآمد

پیش دریافت درآمد: وجهی که پیش از ارائه خدمت از مشتری دریافت می شود؛ تعهد انجام خدمت در آینده است و تا انجام نشده بدهی به شمار می رود.

■ دو روش ثبت اولیه پیش دریافت و ثبت اصلاحی هر روش

روش بدهی	روش درآمد	
ثبت هنگام دریافت	بانک بد / پیش دریافت ... بس	بانک بد / درآمد ... بس
مبلغ ثبت اصلاحی	بخش تحقق یافته	بخش تحقق نیافته
ثبت اصلاحی	پیش دریافت ... بد / درآمد ... بس	درآمد ... بد / پیش دریافت ... بس

f فرمول یا قاعده: سهم دوره از پیش دریافت

- ✓ درآمد تحقق یافته = مبلغ کل $\times$ (ماه های انجام شده $\div$ کل ماه ها) یا $\times$ درصد کار انجام شده
- ✓ پیش دریافت پایان دوره (بدهی) = مبلغ کل - درآمد تحقق یافته

مثال حل شده | مثال: پیش دریافت قرارداد آموزشی

- ✓ اول بهمن، کل مبلغ قرارداد آموزش شش ماهه، ۹۰۰ میلیون ریال، دریافت شد.
- ✓ دریافت به حساب پیش دریافت درآمد ثبت شده است.

قدم به قدم

۱. ماه های انجام شده تا ۲۹ اسفند: بهمن و اسفند = ۲ ماه.
۲. درآمد تحقق یافته: $۳۰۰ = ۹۰۰ \times ۲ \div ۶$.
۳. روش بدهی: همین ۳۰۰ از پیش دریافت به درآمد منتقل می شود.
۴. اگر دریافت به درآمد ثبت شده بود: ۶۰۰ تحقق نیافته، درآمد بد / پیش دریافت بس.

شرح (۱۴۰۴/۱۲/۲۹) ارقام به میلیون ریال	بدهکار	بستانکار
پیش دریافت درآمد	۳۰۰	
درآمد خدمات		۳۰۰

جواب: درآمد دوره ۳۰۰ میلیون ریال و پیش دریافت درآمد در ترازنامه ۶۰۰ میلیون ریال.

الگوی حل: سهم انجام شده حساب می شود؛ در روش بدهی همان سهم به درآمد می رود و در روش درآمد باقی مانده به پیش دریافت برمی گردد.

نکته: پیش دریافت از دید طرف مقابل پیش پرداخت است؛ موجری که اجاره را پیشاپیش گرفته، پیش دریافت اجاره بد / درآمد اجاره بس ثبت می کند. اگر در اصلاح، «درآمد بهره» بدهکار شده باشد، طرف بستانکار پیش دریافت بهره است (روش درآمد).

★ نکات مهم این مبحث

- ✓ پیش دریافت درآمد بدهی است و با انجام خدمت به درآمد تبدیل می شود.
- ✓ روش بدهی: بخش تحقق یافته به درآمد می رود؛ روش درآمد: بخش تحقق نیافته به پیش دریافت برمی گردد.
- ✓ اصلاح پیش دریافت بدهی را کم و سود و سرمایه را زیاد می کند.

۶ تست آخر فصل

اولویت مطالعه: مهم

ملزومات

موجودی ملزومات: اقلام مصرفی کم بها (لوازم التحریر، مواد تمیزکاری) که مصرف روزانه شان ثبت نمی شود؛ پایان دوره موجودی شمارش و مصرف دوره یک جا به هزینه ملزومات برده می شود.

f فرمول یا قاعده: فرمول ملزومات مصرف شده

- ✓ $\text{ملزومات مصرف شده (هزینه ملزومات)} = \text{موجودی اول دوره} + \text{خرید طی دوره} - \text{موجودی پایان دوره (شمارش)}$
- ✓ $\text{روش دارایی (خرید به موجودی ملزومات): ثبت اصلاحی} = \text{ملزومات مصرف شده؛ هزینه ملزومات بد} / \text{موجودی ملزومات بس.}$
- ✓ $\text{روش هزینه (خرید به هزینه ملزومات): ثبت اصلاحی} = \text{موجودی پایان} - \text{موجودی اول؛ موجودی ملزومات بد} / \text{هزینه ملزومات بس.}$

مثال حل شده | مثال: ملزومات با دو روش

- ✓ موجودی ملزومات اول سال ۴۰۰ میلیون ریال.
- ✓ خرید ملزومات طی سال ۲,۶۰۰ میلیون ریال.
- ✓ موجودی شمارش شده پایان سال ۷۰۰ میلیون ریال.

قدم به قدم

۱. مصرف: $۲,۳۰۰ = ۴۰۰ + ۲,۶۰۰ - ۷۰۰$.
۲. روش دارایی: مانده موجودی پیش از اصلاح ۳,۰۰۰ است؛ ۲,۳۰۰ به هزینه می رود (ثبت جدول).
۳. روش هزینه: مانده موجودی ۴۰۰ و هزینه ۲,۶۰۰ است؛ موجودی باید ۷۰۰ شود، پس ۳۰۰ موجودی ملزومات بد / هزینه ملزومات بس.
۴. واریسی: در هر دو روش هزینه ۲,۳۰۰ و موجودی ۷۰۰.

شرح (۱۴۰۴/۱۲/۲۹) ارقام به میلیون ریال	بدهکار	بستانکار
هزینه ملزومات	۲,۳۰۰	
موجودی ملزومات		۲,۳۰۰

جواب: هزینه ملزومات ۲,۳۰۰ و موجودی ملزومات ترازنامه ۷۰۰ میلیون ریال.

الگوی حل: نخست مصرف با فرمول به دست می آید؛ بعد مانده پیش از اصلاح هر حساب با مانده درست مقایسه می شود و تفاوت، مبلغ ثبت اصلاحی است.

نکته: هر دو روش ثبت اولیه پس از اصلاح به مانده های یکسان می رسند. در سال نخست فعالیت (موجودی اول صفر) ثبت اصلاحی روش هزینه برابر خود موجودی پایان است.

★ نکات مهم این مبحث

- ✓ ملزومات مصرف شده = موجودی اول + خرید - موجودی پایان.
- ✓ در روش هزینه، ثبت اصلاحی تفاوت موجودی پایان و موجودی اول است.
- ✓ دو روش ثبت خرید ملزومات پس از اصلاح به مانده های یکسان می رسند.

استهلاك دارایی های ثابت (روش خط مستقیم) اولویت مطالعه: مهم ۱۰ تست آخر فصل

استهلاك: سرشکن کردن بهای تمام شده دارایی ثابت با عمر مفید محدود (ساختمان، وسائط نقلیه، اثاثه) بر دوره های استفاده. زمین استهلاك ندارد.

استهلاك انباشته: جمع استهلاك های ثبت شده یک دارایی از تاریخ خرید؛ حساب دائمی کاهنده دارایی با مانده بستانکار که در ترازنامه زیر همان دارایی کسر می شود. بدهی نیست.

هزینه استهلاك در برابر استهلاك انباشته

ویژگی	هزینه استهلاك	استهلاك انباشته
نوع حساب	موقت (سود و زیانی)	دائمی (کاهنده دارایی)
مانده	بدهکار	بستانکار
پایان دوره	بسته می شود	به دوره بعد می رود
تراز اختتامی	نمی آید	می آید

f فرمول یا قاعده: روابط استهلاك خط مستقیم

- ✓ استهلاك سالانه = (بهای تمام شده - ارزش اسقاط) ÷ عمر مفید (سال)
- ✓ استهلاك کسری از سال = استهلاك سالانه × ماه های استفاده ÷ ۱۲
- ✓ ارزش دفتری = بهای تمام شده - استهلاك انباشته
- ✓ ثبت: هزینه استهلاك بد / استهلاك انباشته بس (خود حساب دارایی بستانکار نمی شود).

مثال حل شده | مثال: استهلاك برای کسری از سال

- ✓ اول تیر، تجهیزاتی به بهای ۱,۳۰۰ میلیون ریال خریداری شد.
- ✓ عمر مفید ۵ سال و ارزش اسقاط ۱۰۰ میلیون ریال.

قدم به قدم

۱. استهلاك سالانه: $۲۴۰ = (۱,۳۰۰ - ۱۰۰) ÷ ۵$.
۲. ماه های استفاده: تیر تا اسفند = ۹ ماه.
۳. استهلاك امسال: $۲۴۰ × ۹ ÷ ۱۲ = ۱۸۰$.
۴. ارزش دفتری پایان سال: $۱,۳۰۰ - ۱۸۰ = ۱,۱۲۰$.

شرح (۱۴۰۴/۱۲/۲۹) ارقام به میلیون ریال	بدهکار	بستانکار
هزینه استهلاك تجهیزات	۱۸۰	
استهلاك انباشته تجهیزات		۱۸۰

جواب: هزینه استهلاك سال ۱۸۰ و ارزش دفتری ۱,۱۲۰ میلیون ریال.

الگوی حل: ارزش اسقاط از بهای تمام شده کم و بر عمر مفید تقسیم می شود، سپس به نسبت ماه های استفاده سرشکن می شود؛ برای یافتن بهای تمام شده از استهلاك انباشته، همین مسیر برعکس پیموده می شود.

نکته: در خط مستقیم هزینه استهلاک همه سال ها یکسان است. استهلاک انباشته پس از n سال = استهلاک سالانه $\times n$; مثلاً اگر پس از ۳ سال ۴,۵۰۰ میلیون ریال باشد و اسقاط ۵۰۰ و عمر ۵ سال، بهای تمام شده = $۵۰۰ \times ۵ + ۳ \times ۴,۵۰۰ = ۸,۰۰۰$ میلیون ریال. روش های دیگر: مجموع سنوات، نزولی و ساعات کار یا میزان تولید.

★ نکات مهم این مبحث

- ✓ استهلاک سالانه خط مستقیم = (بهای تمام شده - ارزش اسقاط) ÷ عمر مفید؛ برای کسری از سال به نسبت ماه ها.
- ✓ استهلاک انباشته حساب دائمی کاهنده دارایی با مانده بستانکار است؛ هزینه استهلاک موقت است.
- ✓ ارزش دفتری = بهای تمام شده - استهلاک انباشته.

۱۰ تست آخر فصل

اولویت مطالعه: ضروری

هزینه ها و درآمدهای تعهدی

■ اقلام تعهدی رایج

نوع	نمونه	ثبت اصلاحی
هزینه تحقق یافته ثبت نشده	حقوق روزهای آخر سال، آب و برق مصرفی، بهره وام و اسناد پرداختی	هزینه ... بد / ... پرداختی بس
درآمد تحقق یافته ثبت نشده	خدمت انجام شده بی صورت حساب، بهره اسناد دریافتی، اجاره وصول نشده	... دریافتی بد / درآمد ... بس

f فرمول یا قاعده: محاسبه بهره تعهدی

- ✓ بهره = اصل مبلغ $\times$ نرخ سالانه $\times$ (ماه های سپری شده ÷ ۱۲) یا (روزها ÷ ۳۶۵)
- ✓ «سود تضمین شده» همان بهره است.
- ✓ هزینه تعهدی: یک بدهی تازه پدید می آورد؛ درآمد تعهدی: یک دارایی تازه.

مثال حل شده | مثال: بهره تحقق یافته سند دریافتی

- ✓ اول دی، سفته شش ماهه ۲۰,۰۰۰ میلیون ریالی با نرخ بهره سالانه ۱۸٪ از مشتری دریافت شد.
- ✓ بهره در سررسید وصول می شود.

قدم به قدم

۱. ماه های سپری شده تا ۲۹ اسفند: دی تا اسفند = ۳ ماه.
۲. بهره تحقق یافته: $۹۰۰ = ۱۲ \div ۳ \times ۱۸\% \times ۲۰,۰۰۰$.
۳. وجهی دریافت نشده، پس دارایی (بهره دریافتی) و درآمد هر دو ثبت می شوند.

شرح (۱۴۰۴/۱۲/۲۹) ارقام به میلیون ریال	بدهکار	بستانکار
بهره دریافتی	۹۰۰	
درآمد بهره		۹۰۰

جواب: درآمد بهره امسال ۹۰۰ میلیون ریال؛ ۹۰۰ میلیون ریال بهره دریافتی در ترازنامه.

الگوی حل: فقط سهم زمان گذشته تا پایان دوره حساب می شود؛ در سند پرداختی همین ثبت با هزینه بهره و بهره پرداختی است.

ثبت حقوق پنج روز پایانی سال که پرداخت نشده (۱۵۰ میلیون ریال)

شرح ارقام به میلیون ریال	بدهکار	بستانکار
هزینه حقوق	۱۵۰	
حقوق پرداختنی		۱۵۰

نکته: خدمت انجام شده ای که صورت حسابش فرستاده نشده هم درآمد امسال است: حق الزحمه دریافتی (یا بدهکاران) بد / درآمد حق الزحمه بس، نه بانک.

★ نکات مهم این مبحث

- ✓ هزینه تعهدی بدهی تازه (... پرداختنی) و درآمد تعهدی دارایی تازه (... دریافتنی) پدید می آورد.
- ✓ بهره = اصل × نرخ سالانه × ماه ها ÷ ۱۲؛ فقط سهم زمان گذشته تا پایان دوره ثبت می شود.
- ✓ خدمت انجام شده بی صورت حساب، درآمد همین دوره است.

۱۸ تست آخر فصل

اولویت مطالعه: ضروری

اثر ثبت های اصلاحی، سود اصلاح شده و تراز آزمایشی اصلاح شده

اثر انجام ندادن ثبت اصلاحی (ثبت اولیه به حساب ترازنامه ای)

ثبت انجام نشده	درآمد	هزینه	سود و سرمایه	دارایی	بدهی
پیش پرداخت منقضی شده	بی اثر	کمتر	بیشتر	بیشتر	بی اثر
ملزومات مصرف شده	بی اثر	کمتر	بیشتر	بیشتر	بی اثر
استهلاک	بی اثر	کمتر	بیشتر	بیشتر	بی اثر
پیش دریافت تحقق یافته	کمتر	بی اثر	کمتر	بی اثر	بیشتر
هزینه تعهدی	بی اثر	کمتر	بیشتر	بی اثر	کمتر
درآمد تعهدی	کمتر	بی اثر	کمتر	کمتر	بی اثر

f فرمول یا قاعده: قاعده اثر و سود اصلاح شده

- ✓ هر ثبت اصلاحی یک قلم ترازنامه و سود (و سرمایه پایان دوره) را به یک اندازه تغییر می دهد؛ اثر انجام ندادن عکس اثر ثبت است.
- ✓ سود اصلاح شده = سود پیش از اصلاح + درآمدهای اصلاحی - هزینه های اصلاحی
- ✓ جمع تراز اصلاح شده = جمع تراز اصلاح نشده + مبلغ اصلاحات تعهدی + استهلاک (اصلاح پیش پرداخت، پیش دریافت و ملزومات جمع را تغییر نمی دهد).

مثال حل شده | مثال: سود اصلاح شده

- ✓ سود پیش از اصلاح ۵,۰۰۰ میلیون ریال.
- ✓ بیمه منقضی ۴۰۰؛ ملزومات مصرفی ۲۵۰؛ استهلاک ۶۰۰؛ حقوق پرداخت نشده ۳۵۰.
- ✓ خدمت انجام شده بی صورت حساب ۷۰۰؛ پیش دریافت تحقق یافته ۳۰۰.

قدم به قدم

۱. اقلام کاهنده سود (هزینه‌ها): $۱,۶۰۰ = ۴۰۰ + ۲۵۰ + ۶۰۰ + ۳۵۰$

۲. اقلام افزایشده سود (درآمدها): $۱,۰۰۰ = ۷۰۰ + ۳۰۰$

۳. سود اصلاح شده: $۴,۴۰۰ = ۱,۰۰۰ - ۱,۶۰۰ + ۵,۰۰۰$

جواب: سود اصلاح شده ۴,۴۰۰ میلیون ریال.

الگوی حل: هر قلم اصلاحی در یکی از دو ستون «هزینه» یا «درآمد» نشانده و فقط خالص آن دو بر سود پیش از اصلاح اعمال می‌شود.

تراز آزمایشی اصلاح شده: پس از نقل ثبتهای اصلاحی به دفتر کل و پیش از بستن حسابها، از مانده همه حسابها تهیه می‌شود؛ مانده‌های درست را نشان می‌دهد و مبنای تهیه صورت‌های مالی است. حساب‌هایی که فقط با اصلاح پدید می‌آیند (هزینه استهلاک، حقوق پرداختنی، ...) نخستین بار در آن دیده می‌شوند.

مثال حل شده | مثال: جمع تراز آزمایشی اصلاح شده

- ✓ جمع هر ستون تراز آزمایشی اصلاح نشده ۸۰,۰۰۰ میلیون ریال.
- ✓ اصلاحات: استهلاک ۲,۰۰۰؛ بیمه منقضی ۱,۰۰۰؛ درآمد تعهدی ۱,۵۰۰؛ حقوق پرداخت نشده ۱,۲۰۰؛ پیش دریافت تحقق یافته ۸۰۰.

قدم به قدم

۱. تقسیم‌شدنی‌ها (بیمه، پیش دریافت): هر دو حساب در یک ستون‌اند، یکی بالا و دیگری پایین می‌رود؛ جمع ثابت.

۲. استهلاک و تعهدی‌ها: هر دو طرف بالا می‌روند؛ $۴,۷۰۰ = ۱,۲۰۰ + ۱,۵۰۰ + ۲,۰۰۰$

۳. جمع اصلاح شده: $۸۴,۷۰۰ = ۴,۷۰۰ + ۸۰,۰۰۰$

جواب: جمع هر ستون تراز آزمایشی اصلاح شده ۸۴,۷۰۰ میلیون ریال.

الگوی حل: برای هر اصلاح پرسیده می‌شود «دو حساب درگیر هم‌ستون‌اند یا نه»؛ فقط مبلغ اصلاحاتی که دو ستون را با هم بالا می‌برند به جمع افزوده می‌شود.

نکته: اگر ثبت پیش‌پرداخت یا خرید ملزومات به حساب هزینه بوده و اصلاح نشود، جهت اثر برعکس جدول است: هزینه بیشتر، سود و دارایی کمتر. ثبت نکردن خرید نقدی زمین بر سود بی‌اثر است.

نکته: اگر ثبت اصلاحی فراموش شده پس از بستن حسابها (سال بعد) کشف شود، به جای حساب هزینه یا درآمد، حساب سرمایه به‌کار یا بستانکار می‌شود و طرف دیگر همان حساب ترازنامه‌ای است؛ مثلاً سرمایه بد / پیش‌پرداخت اجاره بس، یا سرمایه بد / حقوق پرداختنی بس.

★ نکات مهم این مبحث

- ✓ اثر انجام ندادن ثبت اصلاحی عکس اثر خود ثبت است و سود و سرمایه با هم جابه‌جا می‌شوند.
- ✓ سود اصلاح شده = سود پیش از اصلاح + درآمدهای اصلاحی - هزینه‌های اصلاحی.
- ✓ فقط استهلاک و تعهدی‌ها جمع تراز آزمایشی اصلاح شده را بالا می‌برند.

برگه جمع بندی فصل چهارم اصلاح حساب ها، یک صفحه برای مرور شب آزمون

فرمول ها و قاعده ها

۱. سهم منقضي پیش پرداخت (یا تحقق یافته پیش دریافت) = مبلغ کل × ماه های سپری شده ÷ کل ماه ها
۲. ملزومات مصرف شده = موجودی اول + خرید - موجودی پایان
۳. ثبت اصلاحی ملزومات در روش هزینه = موجودی پایان - موجودی اول
۴. استهلاك سالانه = (بهای تمام شده - ارزش اسقاط) ÷ عمر مفید
۵. استهلاك كسری از سال = استهلاك سالانه × ماه های استفاده ÷ ۱۲
۶. ارزش دفتری = بهای تمام شده - استهلاك انباشته
۷. بهره = اصل × نرخ سالانه × ماه ها ÷ ۱۲
۸. سود اصلاح شده = سود پیش از اصلاح + درآمدهای اصلاحی - هزینه های اصلاحی
۹. جمع تراز اصلاح شده = جمع تراز اصلاح نشده + تعهدی ها + استهلاك
۱۰. اثر انجام ندادن ثبت اصلاحی = عكس اثر ثبت اصلاحی

تعريف های كليدي

دوره مالی	تقسیم عمر واحد اقتصادی به دوره های مساوی؛ یک فرض است، نه اصل.
مبنای تعهدی	درآمد هنگام تحقق و هزینه هنگام وقوع ثبت می شود، نه هنگام جابه جایی وجه.
اصل تحقق درآمد	درآمد با ارائه خدمت شناسایی می شود، وجهش دریافت شده باشد یا نه.
اصل تطابق	هزینه های هر دوره از درآمدهای همان دوره کسر می شود؛ مبنای اصلاح و استهلاك.
ثبت اصلاحی	ثبت آخرین روز دوره با یک حساب ترازنامه ای و یک حساب سود و زیانی، بی نقد.
حساب مختلط	حسابی با بخش دائمی و موقت: پیش پرداخت، پیش دریافت، موجودی ملزومات.
استهلاك انباشته	حساب دائمی کاهنده دارایی با مانده بستانکار؛ جمع استهلاك ها از تاریخ خرید.
تراز آزمایشی اصلاح شده	مانده حساب ها پس از ثبت های اصلاحی؛ مبنای صورتهای مالی.

دام های تستی

۱ روش ثبت اولیه

طراح تست پیش پرداخت را به حساب هزینه (یا پیش دریافت را به درآمد) ثبت شده می دهد و گزینه ثبت اصلاحی روش دارایی را هم می گذارد.
مواظب باشید: مبلغ ثبت اصلاحی به **حساب ثبت اولیه** بستگی دارد: در روش هزینه یا درآمد، **بخش منقضي نشده** جابه جا می شود، نه بخش منقضي شده. **ص ۷۱**

۲ شمار ماه ها

طراح تست تاریخ شروع را اول یک ماه می دهد و گزینه هایی با یک ماه کمتر یا بیشتر می چیند. **مواظب باشید:** ماه ها از **ماه شروع تا اسفند** با هم شمرده می شوند؛ از اول مهر تا ۲۹ اسفند **شش ماه** است. **ص ۷۱**

۳ اثر انجام ندادن

طراح تست اثر «ثبت نکردن» یک اصلاح را می پرسد و اثر خود ثبت اصلاحی را در گزینه ها می گذارد. **مواظب باشید:** اثر ثبت نکردن **عكس اثر ثبت اصلاحی** است؛ هزینه ثبت نشده یعنی **سود و سرمایه بیشتر** از واقع و درآمد ثبت نشده یعنی سود کمتر. **ص ۷۶**

۴ ملزومات در روش هزینه

طراح تست خرید ملزومات را به هزینه ثبت شده می دهد و مبلغ مصرف شده را در گزینه ثبت اصلاحی می گذارد. **مواظب باشید:** در روش هزینه، ثبت اصلاحی **موجودی ملزومات بد / هزینه ملزومات بس** به مبلغ **موجودی پایان منهای موجودی اول** است. **ص ۷۳**

۵ جمع تراز اصلاح شده

طراح تست همه مبالغ اصلاحی را به جمع تراز اصلاح نشده می افزاید و این عدد را در گزینه ها می گذارد. **مواظب باشید:** فقط **استهلاك و تعهدی ها** جمع را بالا می برند؛ اصلاح پیش پرداخت، پیش دریافت و ملزومات **جمع را تغییر نمی دهد**. **ص ۷۷**

۶ پایه استهلاك

طراح تست ارزش اسقاط و تاریخ خرید وسط سال را می دهد و گزینه استهلاك کامل یک سال بی کسر اسقاط را هم می گذارد. **مواظب باشید:** پایه استهلاك **بهای تمام شده منهای ارزش اسقاط** است و در سال خرید فقط **ماه های استفاده** حساب می شود. **ص ۷۴**

پایان نمونه رایگان

بقیه اش در فایل کامل است

در این نمونه ۹ صفحه از ۳۷۸ صفحه را دیدید.

۳

آزمون جامع

۱۶

فصل درسنامه فشرده

۱۱۱۹

تست با پاسخ تشریحی

۳۷۸

صفحه

فایل کامل، فصل به فصل

فصل	عنوان	تست آخر فصل	از صفحه
۱	مفاهیم پایه و اصول حسابداری	۶۰	۴
۲	معادله حسابداری و صورت‌های مالی	۷۰	۲۵
۳	دفاتر، تراز آزمایشی و اشتباهات	۷۱	۴۶
۴	اصلاح حساب‌ها	۷۰	۷۰
۵	کاربرگ، بستن حساب‌ها و چرخه	۶۸	۹۲
۶	عملیات مؤسسات بازرگانی	۷۸	۱۱۴
۷	موجودی کالا	۷۰	۱۳۷
۸	کنترل داخلی و وجوه نقد	۷۰	۱۵۹
۹	حساب‌ها و اسناد دریافتنی	۷۰	۱۸۲
۱۰	دارایی‌های ثابت و استهلاک	۶۷	۲۰۴
۱۱	بدهی‌های جاری و حقوق و دستمزد	۵۸	۲۲۷
۱۲	شرکت‌های تضامنی	۶۳	۲۴۷
۱۳	شرکت‌های سهامی	۷۵	۲۶۹
۱۴	اوراق قرضه و سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت	۶۰	۲۹۴
۱۵	حسابداری شعب	۵۵	۳۱۶
۱۶	فروش اقساطی و امانی	۵۴	۳۳۵
جمع		۱۰۵۹	

✓ هر فصل: درسنامه فشرده با برچسب اولویت مطالعه، کادر فرمول، مثال حل‌شده با الگوی حل، و برگه جمع‌بندی یک‌صفحه‌ای.

✓ زیر پاسخ هر تست نوشته شده مطلبش در کدام صفحه درسنامه است.

✓ ۳ آزمون جامع ۲۰ سؤالی با سؤال‌هایی که در تست فصل‌ها نیامده‌اند؛ ویرایش‌های بعدی برای خریداران رایگان است.

دانلود فایل کامل pdf از بژیک

دانلود بسته جامع استخدامی درس اصول حسابداری - آپدیت جدید ۱۴۰۵

bzhik.ir

